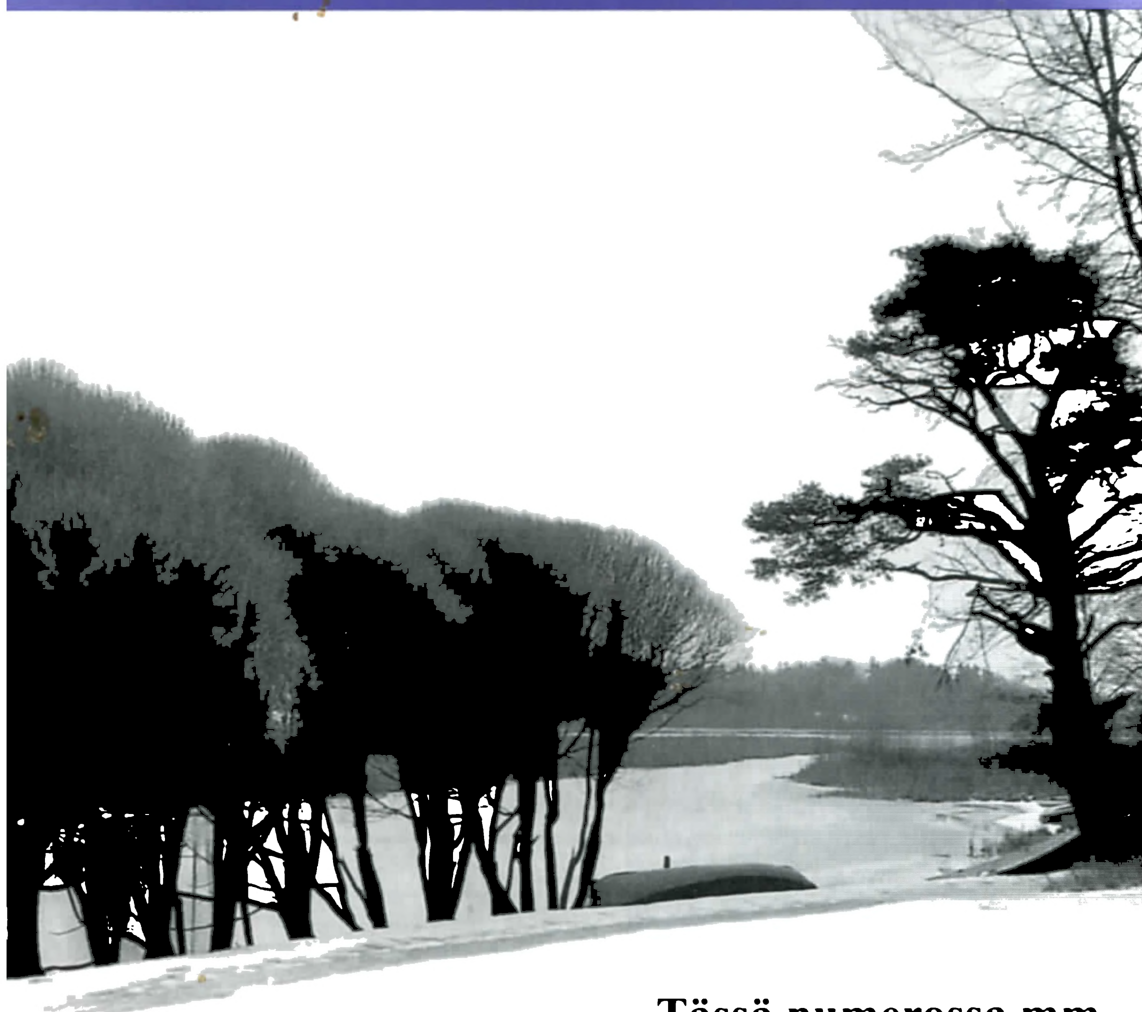
inkeriläisten VIESTI

3/ 2001

Tässä numerossa mm.
Laskiainen Inkerissä
Inkerinsuomalaista ruokakulttuuria
Uusiutunut Inkerikeskus

Inkriläisten viesti
Toimisto
Lehden tilaukset ja osoitteet, jäsenmaksut ja tuotetilaukset ym. Inkerikoti, Karjalatalo, Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki. Puh. (09) 793 796 ti klo 18.30 - 20, Annikki Kelo Postisiirtotili 800012-306364. Pankki Merita 101030-1085026.
Ilmoitukset/mk
1/1 sivu 1 500
½ sivu 800 mk, ¼ sivu 500 mk
Kuolinilmoitukset 100 mk
Kiitos- ym. ilmoitukset 60 mk
Tilaushinta 2001
150 kotimaahan, Ruotsiin 220 kr, muualle 180 mk/v (260 kr/v)
Pääasiamies Ruotsissa
(hoitaa lehden tilaukset):
Viktor Aitman
Trollbackevägen 7, 43833 Landvetter
Puh ja faksi 031-916 602
Ruotsin Inkeri-liiton postisiirtotili 17 38 88-9
Sivistyssäätiö
Hallituksen pj Toivo Makara
Säätiön postiosoite
Vellamonkatu 7
08100 Lohja
Postisiirtotili 800016-1466601
Pankki Merita 103150-1202761

Päätoimittaja Helena Miettinen
Toimitussihteeri Lilja Kuivanen
Toimituksen osoite Ramsinniementie 5 a 4, 00980 Helsinki, puh. ja faksi (09) 323 8160.
Internet http://www.inkeri.com
Sähköposti mietthe@saunalahti.fi.
Painopaikka Vammalan Kirjapaino Oy
Lehti ilmestyy kerran kuukaudessa.
Aineisto toimitukseen edellisen kuukauden 15. päivään mennessä.
Julkaisija Suomen Inkeri-liitto ry.
Puheenjohtaja Keijo Korkka
Halvarinkatu 9, 20900 Turku,
puh. (02) 2580 201

Kansikuva: Kevättalvea Tuusulanjärvella

Laskiaisen liukuvirsi Hatsinasta

Hyvä mies, hyvä hevonen,
Hyvä ruoska miehen vyöllä
Hyvä hattu miehen päässä,
Hyvät rukkaset käessä,
Tuo on saanut saappahia,
Tuo on verkahan veetty.
Älä vieruhun vetele,
Älä saata salvamehen
Meiän linnan lintuloita,
Meiän kaupungin kanoja!
Tytöt on kun omenat puussa,
Tahi maassa mantsikkaiset
Aina nurmella asuvat,
Aina asuvat artelissa,
Kiittävät kyläisiäisen:
Ohoh meiän kyläistä,
Herran vallaista hyväistä,
Tuo on pantu paikalleen,
Asetettu armahille,
Liput linnahan näkyvät,
Harja rinvut Hatsinaan,
Päätörinvut Pääkorahen,
Suin pantu suli jokehen,
Päin on päivän nousentoon.
Kun lähet ulos tuvasta,
Lähet poies porstuasta,
Astut raisusti rapulle,
Ei läiky lika - lätäköt,
Savi kuplat kuumoittele,
Meill ei kastu kaita kenkä,
Ei liotu liinasukka.
Kuin ois lippu niin ois linna,
Kuin ois katu niin ois kaunis;
Ei oo linnaa alempi,
Kortoita korkiampi.
Meellä haisi meiän metsät,
Sokurille soijen räämät.
(SKVR IV·I N767)

Niitä äitini opetti, vääntäessään värttinätä

Kirjoitan tätä Kalevalan päivän - suomalaisen kulttuurin päi vän tietämillä. Tuona päivänä järjestetään Suomessa valtakunnallinen inkeriläisseminaari, jossa pohditaan paluumuuttajien kotoutumiseen liittyviä asioita kulttuurista ja identiteetistä koulutuskysymyksiin ja vanhusten ongelmiin. Seminaarin kuulumiset eivät valitettavasti tähän numeroon ehdi mukaan.

Samaan aikaan sain Petroskoista Karjalan Inkerin liiton toimintasuunnitelman vuodeksi 2001. Kuinka ollakaan, siitä löytyi tehtäväkenttiä, jotka tähtäävät kulttuurin ja identiteetin, koulutuskysymysten ja vanhusten ongelmien parantamiseksi. Karjalan Inkerin liitto tuntuu toimivan määrätietoisin askelin suomen kielen opetuksen ja kulttuurielämän virkistämiseksi vanhusten elämänillan kohentamista unohtamatta. Työn iloa Karjalaan!

Moni asia olisi toisin, jos inkeriläisillä olisi ollut mahdollisuus, jos suomen kieli ja suomalaisuus olisivat opittu lasna lattialla, äidin vääntäessä värttinää ja isän vuollessa kirvesvartta. Inkeriläisille tähän perinteeseen tuli monen kymmenen vuoden katko. Laulut ja laulajat olivat toiset ja kieli vieras.

Tunnustan olevani hieman huolissani Suomeen muuttaneista paluumuuttajista. Etenkin nuori polvi ei ole löytänyt suomalaisuudesta samastumispohjaa itselleen. Niin päättäjien kuin järjestötason toimijoiden haasteena onkin löytää keinoja, joilla inkeriläisyyttä voidaan lujittaa nuorten parissa. Tällä hetkellä tilanne on kuitenkin ainakin Suomessa suorastaan surullinen. Paluumuuttajien suomen kielen opetus on tyrehtymässä ainakin Inkerikeskuksessa. Tilanne on täällä sama, mitä uutiset Pietarista ja Karjalasta kertovat. Ryhmät täyttyisivät kyllä Helsingissäkin innokkaista suomen kielen opiskelijoista, mutta yhteiskunnalla ei ole varaa osoittaa rahaa ammattitaitoisen opettajan palkkaukseen. Viisaat ovat päättäneet, että suomen kieltä opitaan vain ammattikursseilla. Onhan tietenkin hyvä, että kotoutuja erottaa virranjakajan kampiakselista ja ääntääkin ne vielä oikealla aksentilla.

Inkerikeskuksen suomen kielen kursseilla sen sijaan tarjoutuu mahdollisuus kuroa edes hieman umpeen historian synnyttämää kulttuurista kuilua, hoitaa ja vahvistaa heikkoja juuria.

Välinpitämättömyys on myös aktiivinen kannanotto. Laiminlyömällä kulttuuriperinteen siirron tuleville polville viranomaiset, yksittäiset ihmiset, - sinäkin lukijani - vauhdittavat inkeriläisyyden katoamista.

Helena Miettinen

Laskiainen Inkerissä

Laskiainen ei kuulu kirkkopyhiin, mutta se liittyy kirkkovuoden kalenteriin siten, että laskiaissunnuntaita vietetään seitsemän viikkoa ennen pääsiäistä. Se voi siis sijoittua helmikuun 8. päivän ja maaliskuun 7. päivän väliseksi ajaksi. Laskiaista pidettiin muinoin suurempana juhlana kuin uudenvuodenpäivää ja sen vieton tarkoituksena maalaisväestön kesken lienee ollut maan ja karjan hedelmällisyyden ja kasvun turvaaminen. Ruotsissa ja Saksassa laskiaista vietettiin aikaisemmin kolme päivää sunnuntaista tiistaihin ja siihen kuului paitsi runsaasta ruoasta nauttiminen myös mäenlasku ja naamiohuvit. Näin valmistauduttiin eli laskeuduttiin pitkään seitsemän viikkoa kestävään kevätpaastoon. Inkerikot ja vatjalaiset aloittivat laskiaisen vieton laskiaissunnuntaina ortodoksiseen tapaan samanaikaisesti venäläisväestön kanssa. Luterilaisuskoisten paaston vietto loppui 1500-luvulla uskonpuhdistuksen myötä, mutta siihen liittyvät menot, uskomukset ja tavat vaikuttivat pitkälti maalaisväestön elämään. Suomalaisväestö vietti varsinaista laskiaista vasta laskiaissunnuntaita seuraavana tiistaina. Sitä seurasi tuhkakeskiviikko, josta ennen alkoi pääsiäiseen asti kestävä paasto. Laskiaista vietetään tavallisesti uuden kuun aikana, josta kertoo myös sanonta: "Laskiaistiistai pittää näkkyy uus kuu vaikka yhen yöv vanhan, hos sirpin kalttesen"

Laskiaisen uskottiin määräävän koko paaston ajan ja pääsiäisen sään. "Mitä ilmaa on laskiaisena, sitä koko paaston ajan" tai "mitä ilma laskiaissa, sitä päivä pääsiäissä"

Tapoja ja uskomuksia

Maalaisväestön kesken laskiaisen vietto liittyi naisten työ- ja toimialaan. Kun eloonkorjuuta ja eläinten teurastuksia voitiin pitää miesten osalta vuodenpäättäjäisinä, niin naisten työt kuten pellavien loukuttelu ja lankojen kehruu olivat siinä vaiheessa vasta alullaan. Kynttilänpäivän aikoihin (2.2.) saatettiin tarkistaa talvitoimien tilanne sanonnan mukaisesti: "Kyntteli kovin kysyvi, paavali pajattelevi: onko tehty talven töitä, onko pitkiä pinoja, onko aidakset ajettu, onko rihmasi keritty, onko kankahat kanittu, aloitettu aivinoita?" Juuri laskiaiseksi pellava- ja muiden lankojen oli määrä valmistua, sen jälkeen aloitettiin kankaitten kutominen. Laskiaispäivänä naiset eivät kehränneet, sillä uskottiin, että muuten seuraavana kesänä lampaat sairastuisivat, eivätkä pellavat kasvaisi, käärmeet ja kärpäset ahdistelisivat, ukkonen iskisi tai tapahtuisi muuta vahinkoa. Myös teräaseiden, kirveitten ja neulojen käyttö oli kiellettyä. Raskaita töitä ei saanut tehdä eikä edes lastuja vuoleskella, sillä jos eläimet olisivat astuneet lastujen päälle, olisivat niiden jalat kipeytyneet tai katken-

neet. Välttämättömät taloustyöt pyrittiin päättämään varhain iltapäivällä, että kesätyöt tulisivat ajoissa tehtyä: "Laskiaisiltana pitää aikaiseen työt lopettaa, sitten kesätyöt männööt sukkelaa, joutusast'"

Laskiaispäivänä käytiin saunassa, mutta peseytyessä ei puhuttu, jotta kesällä saataisiin olla rauhassa hyönteisiltä. Valoa ei laskiaisiltana sytytetty ja illallinen syötiin niin varhain, että pöydän yltä saattoi erottaa laipiolaudat. Toimittiin sananlaskun mukaan: "Juoman jouluna pitää, syödä lihaa laskiaissa". Rasvaista ruokaa piti olla runsaasti eikä pöytää tyhjennetty koko päivänä. Keitettiin siansorkkarokkaa, lämmitettiin makkaroita. Uskottiin, että mitä enemmän rasvaa kiilsi sormissa ja suupielissä, sitä paremmin kesällä siat lihoisivat, lehmät lypsisivät ja emännät kirnuisivat enemmän voita. Mutta perunansyönti oli kiellettyä, sillä siitä oletettiin tulevan paiseita. Ateriankaan aikana ei saanut puhua, muuten kesällä itikat ahdistelisivat. Lattia lakaistiin moneen kertaan ja rikat vietiin kauas, että viljat sekä pellavapelto pysyisivät puhtaina ja hyvin kasvaisivat. Samoin toimittiin keitettyjen sian sorkkaluiden suhteen, sillä uskottiin, että näin estettäisiin kesällä sikoja eksymästä metsään. Sutelassa taas oli tapana "viijä sian sorkkaluut metsään, siit pellavat kazvaat hyvin"

Laskiaishuvit

Kansa vertailee kahta tärkeää talvijuhlaa sananlaskussa: "Aatto joulusta paras, iltapuol' laskiaisesta" Laskiaistiistain iltapäivänä alkoi mäenlasku. "Pitkien pellavien" laskeminen oli Inkerissä yleisemmin säilynyt tapa. Mäenlasku oli kansan keskeisiä huveja, mutta sillä oli syvempääkin merkitystä. Seuraavat esimerkit on tallentanut Skuoritsassa syntynyt opettaja ja Inkerin kansanperinteen kerääjä Antti Hämäläinen. Keltossa huudettiin mäkeä laskettaessa seuraavanlaisia toivotuksia: " Hei hei hei, pitkää valkoista, vahvaa pellavasta ja virokasta liinaa. Niin pitkää pellavaa kuin tämä mäki" Länsi-Inkerissä toivotettiin: "Livvu livvu laskiaine! Liinat pitkät liukujalle, matalaiset makkaajalle, pienet penkin istujalle!" Mitä pitemmälle kelkka lipui, sitä pitemmiksi uskottiin pellavien kasvavan. Hatsinan tienoilla koristeltiin hiilikoukkuja kirjavilla nauhoilla ja tehtiin oljista "laskijaisukko", jota kuljetettiin mukana. Uudellakirkolla naiset saunassa ollessaan laskivat alastomina mäkeä vastan päällä, jos toivoivat pellavan hyvin menestyvän. Ropsussa ennenvanhaa liu'uttiin kamelkalla. Vanhaan seulaan jäädytettiin vettä ja sillä kun laski, niin se väkkäränä pyöri, ennen kuin alas joutui.

Hämäläisen mukaan laskiaisen vieton tarkoituksena ei ollut ainoastaan hyvän pellavan kasvattaminen, vaan koko tulevan kesän maatalossadon turvaaminen. Mäenlaskussa huudettiin taloon paitsi pitkiä pellavia ja hienoja hamppuja myös nauriita kuin lautasia, räätiköitä kuin nurkanpäitä, rukiita isoja, niinkuin pässin sarvia! - lampaat olkoot villaisia kuin tappurakuontaloita! - lehmät lypsäkööt maitoa niin kuin virtaa!

Näennäisen huvittelun takana olikin maalaisväestön ympärivuotuinen huoli toimeentulostaan ja tulevan kesän satoon yritettiin vaikuttaa jo tässä vaiheessa talvea loitsumaisin menoin. Siitä huolimatta laskiainen oli iloinen juhla. Hietamäen Hamusissa laskiaisen vietto oli riemukasta. Vaikka mäkeä ei ollut, valjastettiin hevonen ja kelkat pistettiin peräkanaa ja köytetiin vahvalla köydellä kiinni. "Ko tulj käännös, ni monta kertaa toiset lensiit sinne hankee. Yks' suutari ainaki olj, ja se istui perimäisess' kelkas' " Myös vanhempi väki tuli mukaan laskiaisajolle, jolloin suutari oli aina naisen sylissä.

Nuoret saattoivat lähteä hevosilla ajelemaan naapurikyliin. Tavallisesti tytöt ja pojat kerääntyivät eri rekeen. Suur-Puutostissa nuoret koristelivat laskiaisena valjaat värillisillä papereilla ja oljilla. Myös hevosen pää koristeltiin Suutari sijoitettiin satulan päälle ja köytettiin jaloista kiinni. Kädet hajallaan se näytti kuin olisi ajanut hevosta.

Joenperässä koristeellisesta olkisuutarista laulettiin:

"Luoja istub luokan päällä,
Armollinen aisan päällä,
Ajapi linnan linttilöissä.

Joskus hevosen kaulassa oli kelloja, ei yksinäinen porokello, vaan kokonainen rykelmä kelloja. Kun ajettiin troikassa, keskimmäisen hevosen kaulassa oli porokello. Rekiajelulla tytöt lauloivat liukuvirsiä, joissa ylistivät kotiseutua, ajuria ja hevosta. Laulu kuului laskiaisviettoon, sillä "ken ei laula laskiaisen', se ei laula sinä kesäänkää", sanotaan sananlaskussa.

Veikan kyydissä

Ennen vallankumousta Inkerin talonpojat tienasivat talvisin ajureina Pietarissa, jossa heidät tunnettiin veikkana (sanasta veikko). Veikat olivat hyvässä maineessa ja kysyttyjä erittäinkin ortodoksien laskiais-sunnuntaina. Silloin saapui ajureita kaukaisemmiltakin seuduilta, jopa Kaakkois-Suomesta asti. Pietarissa ajeltiin kilpaa Nevan jäällä, joka siihen aikaan saattoi olla niin vahvaa, että kannatti useitakin hevospelejä vierekkäin. Ajelut kaupungin kaduilla ja retket sen ympäristöön olivat myös suosittuja. Pietaria ympäröivissä palatsikaupungeissakin kuten Tsarskoe Selossa, Hatsinassa ja Pietarhovissa riitti koristelluille ja kiliseville veikkojen valjakoille kysyntää. Laskiaisena kaupunkilaiset nauttivat talven suomista iloista ja veikoilla valjakkoineen olivat silloin hyvät ansiomahdollisuudet.

Lilja Kuivanen

Perunalla on monta nimeä

Vaikka Inkeri oli pieni pinta-alaltaan, niin silti oli siellä monta erilaista nimistystä niinkin tavallisesta sanasta kuin peruna. Olen saanut kasaan seuraavat: kartoffeli, kartoshka, kartska, karttuli, muaomena, munat, omena, peruna, pulkat, tarttu. Löytyykö lisää?

Armas Paakkonen

Uutisia Karjalasta

Karjalan Inkerin liitto piti tammikuun 28. päivänä vuosikokouksen Petroskoissa. Kokouksessa kerrottiin menneen vuoden saavutuksista ja suunnitelmista tälle vuodelle. Tammikuun lopussa alkoi suomen kielen koulutus kuudessa ryhmässä Petroskoissa. Yhteensä kursseille hakeutui noin 180 ihmistä. Helmikuussa alkoivat suomenkielen kurssit myös Kontupohjassa (2 ryhmää), Pitkärannassa (1 ryhmä) ja Tshalnassa (1 ryhmä). Täällä liitto yrittää tukiprojektin avulla perustaa uudelleen tai vahvistaa paikallisten osastojen toimintaa.

Parasta oli, että mukaan saatiin myös nuoria. Nuorisotyön vetäjäksi on valittu Tatjana Titova, joka on töissä Karjalan radiossa. Nuoret ovat jo aloittaneet mm. suomenkielisen videoklubin toiminnan. Inkerin liiton tiloissa oli jo näytetty suomalaisia elokuvia, mm. Poika ja ilves. Videoelokuvia nuoret yrittävät näyttää kerran kahdessa viikossa ilmaiseksi kaikille kiinnostuneille. Karjalan piireissä tällainen toiminta on herättänyt kiinnostusta.

Petroskoin päiväkodin kanssa, jossa lapsille puhutaan koko päivän suomea, on neuvoteltu, miten toiminta voisi liittyä Inkeri liiton toimintaan. Tsalnassa luterilaisen kirkon rahoituksella ja paikallisin työvoimin alkoivat palvelutalon saneeraustyöt.

Vadim Byrkland

Haukkumanimiä Inkerissä

Inkerissä oli tapana käyttää haukkumanimiä ihmisistä seurakunnittain tai kylittäin. Usein oli joku hullunkurinen tapahtuma nimityksen takana. Tässä muutama esimerkki:

Seurakunta

Hietamäki	piirakanampujat.
Keltto	kotsinavatsat.
Kolppana	häränhännän kiertäjät.
Koprina	ristinpolttajat.
Kupanitsa	Kupanitsan kuolaleuvat, käivät talvel tatis, joulun al juomukas.
Lempaala	lampaalliekuttajat.
Liissilä	ruumiinpuottajat.
Rääpyvä	rokkavatsat.
Skuoritsa	lohkovatsat.
Soikkola	kalankuristajat.
Tuutari	kissankeittäjät.

Kylä

Hätälä	sieltä ostettii aikaa.
Kekälä	ryysylöist.
Kelosi	Miss talos teill on taikinapytty vuoroll?
Keltto	Vanhakylä hölmölä.
Laakala	Luakaloist siplettijalat.
Ontrova	tiikinpolttajat.
Poru	Porun pojat porkkanavatsat.
Puntala	Loistaa ko Puntalan aurinko!
Saapru	syltynsyöjät.
Saklina	Saklinoist savijalat
Vekkilä	Vekkilöist vellivatsat

Armas Paakkonen

Putroo suuriil syöjiil, makjarokka hentosiil´

Perinteisestä ruokakulttuuristaan ihminen ei hevin luovu. Taito valmistaa tuttuja, mieltymyksen mukaisia ruokia ja leivonnaisia kulkee mukana mitä erilaisimpiin asuinympäristöihin. Jos raaka-aineita on saatavissa, ruokatottumukset jatkuvat ainakin osittain uudessa ympäristössä. Inkerin suomalaisille nämä kokemukset ovat tuttuja, kun he ovat elämänhistoriansa aikana joutuneet siirtymään useitakin kertoja paikasta toiseen

Inkerinsuomalaiseen ruokakulttuuriin ovat vaikuttaneet monet murrosajat 1900-luvulla. Ensin Neuvostoliitossa pantiin toimeen kollektivisointi, sitten seurasi inkeriläisten karkotukset kotiseudulta rauhan aikana. Sodan kestäessä inkeriläiset siirrettiin Suomeen ja Suomesta takaisin Neuvostoliittoon palatessa ei päästetty kotiseudulle vaan vietiin sisämaahan ja aina Siperiaan asti. Poikkeusaikaa Inkerin suomalaisten historiassa kesti 1920-luvun lopulta 1950-luvulle, jopa viime vuosikymmeniin asti. Näissä ajan myllerryksissä Inkerin perinteinen kyläkulttuuri hajosi pirstaleiksi.

Inkerin ruokaperinne keittokirjaksi

Inkeriläisten viestin viime vuoden joulukuun numerossa esitettiin kysymys: "Kuka tekisi inkeriläisen perinneruokakirjan?" Muutama vuosi sitten Suomi-Inkeri-seura ja Museovirasto järjestivät yhdessä inkerinsuoma-

Liisa Jääskeläinen leipoo riisipiirakoita Kelton Suorannan kylässä vuonna 1994.

laisille ruokaperinnekyselyn ja tietojen keruuta haastatteluin Inkerinmaalla ja Suomessa. Monia kokeneiden inkeriläisten ruokaperinnekin alkaa nyt olla muistikulttuuria. Pari naista kirjoitti kyselyvastauksessaan: "Tämä muistotalletus on meiltä yhteinen Tuutarista ja Hietamäeltä. Pyydämme anteeksi, tiedot ovat vähäisiä, vanhempamme ovat kuolleet, jotka olisivat tienneet enemmän meitä. Aikaa on kulunut hukkaan viisikymmentä vuotta. Meidän muistissa ei ole enää mitään muuta kuin paha mieli ja muistot menneestä Inkeristä."

Jokainen yksittäisen muistikuvan ja perimätiedon muistiinmerkintä on menneiden aikojen dokumentti, jonka arvoa ei ole lupa vähätellä. Pienistäkin tiedonmurusista, kun niitä kertyy paljon, rakentuu kuva Inkerin ruokaperinteestä. Sain kootuksi kaivatun inkeriläisten ruokien ja leivonnaisten kokoelman, jolle painettuna voisi antaa nimen "Inkeriläinen keittokirja" Kokonaan toisen, vaativamman julkaisun aihe on kuitenkin kysyjän toivoma vertaileva tutkimus Venäjällä, Virossa, Suomessa, Ruotsissa ja muuallakin asuvien inkeriläisten ruokakulttuurin muutoksista ja ns. reliktiruoista.

Inkeriläiset - inkerinsuomalaiset, inkerikot ja vatjalaiset - kuuluvat laajaan itäisen ruokaperinteen piiriin. Inkerin suomalaisten ruokataloudessa yhdistyy suomalais-karjalainen ja venäläinen vaikutus. Tavoissa on säilynyt jotain vanhaa historiallista perua Suomesta. Venäläisiltä vaikutteita on tarttunut heidän naapuruudessaan kylissä ja suurkaupungin Pietarin vaikutuspiirissä. Itäisiä piirteitä ovat uuniruoat ja uunikäyttöön soveltuvat astiat ja välineet. Idästä on peräisin myös mieltymys hapatettuihin ruokiin. Samoin on suosittu hapankaalia, sieniä ja hapatettuja maitotuotteita. Venäläistä vaikutusta on teen suosio kahviin nähden.

Hilda Huopanen säilöö kurkkuja Kelton Jaanilan kylässä 1994.

Hapankaalia ja putroa kiukaassa

Ruoka kypsennettiin Inkerissä entisaikaan pääasiassa suuressa leivin-uunissa, *kiukaassa* eli *venäjän kiukaassa*. Jos haluaisi mainita muutaman tyypillisen inkerinsuomalaisen ruoan, ne taitaisivat olla kiukaassa haudutettu *hapankual* ja *perunapaisti*, erilaisia *putroja* unohtamatta.

Hellalla eli *pliitalla* keitettiin arkiruoaksi *lapsu* ja muut maitokeitokset sekä *kaurakiisseli*. *Karpalokiisseli* ja *makea rokka* (sekahedel-

mistä) olivat pyhä- ja juhlaruokaa makeiden piirakoiden kera. *Syltty* ja perunapaisti kuuluivat ehdottomasti inkeriläiseen pitopöytään häissä ja hautajaisissa.

Kantsikkaa ja riissupiirakkaa

Pehmeä hapan ruisleipä on yhteistä karjalaisille, inkeriläisille ja venäläisille. Monenlaisten piirakkaleivonnaisten valmistustaito yhdistää inkeriläisiä karjalaisiin, jotka myös ovat olleet kekseliäitä tällä alalla. Toisaalta umpinaiset piirakat ovat samantapaisia kuin venäläisillä

Kuitenkin ruokaisista ja maistuvista piirakoistaan inkeriläiset ovat kehitelleet omaperäisimmät sovellukset. Perinteisesti isot arkipiirakat tehtiin hapanleipätaikinasta tai happamattomaan ruistaikinakuoreen, täyte perunasta tai kotoisista juureksista. Inkeriläisten piirakoissa on usein leipä ja särvin yhdessä kuten savo-karjalaisten kukoissa, mutta mallit ovat erilaiset. Jollakin piirakalla puolestaan on monta nimeä, ja nimestä voi päätellä mistä päin Inkeriä tekijä on kotoisin.

"Nälissäis syät riissupiirakkaakii", on sanottu Koprinassa, mutta sananparsi lienee ironista leikinlaskua, sillä vehnäkuorisia piirakoita oli entisaikaan tarjolla yleensä vain juhlapyhinä ja pidoissa. Huolimatta piirakoiden runsaudesta, muita sananlaskuja niistä ei ole kirjattu muistiin. Leivästä, sen riittävyydestä ja puutteesta, sen sijaan on monia sananparsia Pertti Virtarannan "Inkeriläisiä sananlaskuja ja arvoituksia" -kirjassa.

Inkeriläisten maaomaisuuden kollektivisointi 1920-luvun lopulta lähtien aiheutti vähitellen muutoksen jopa piirakkaperinteeseenkin. Ruiskuoristen arkipiirakoiden teosta oli luovuttava, kun ruisjauhoa ei ollut omasta takaa eikä sitä saanut kaupastakaan. Sittemmin Inkerissä ruvettiin tekemään enemmän vehnäkuorisia piirakoita ja suosituiksi tulivat pienet riisi- ja kaalipiirakat.

Aira Kuronen

Kuvat: Museovirasto

ATK-opetusta Inkerikeskuksessa

Inkerikeskus järjestää atk:n perus- ja jatkokursseja. Peruskurssin kesto on kaksi viikkoa ja siihen sisältyy suomen kielen tukiopetusta. Jatkokurssin kesto on yksi viikko.

Peruskurssilla tutustutaan ATK laitteistoon, Windows käyttöjärjestelmän perusteisiin ja internetin sekä sähköpostin käyttöön. Kurssi on tarkoitettu henkilöille, joilla ei ole aikaisempaa kokemusta tietokoneen käytöstä. Kurssit alkavat viikoilla 12, 16 ja 20.

ATK jatkokursseilla käsitellään MS Office pakettiin kuuluvia yleisiä sovellusohjelmia. Jatkokurssit alkavat viikoilla 11 ja 18.

Kurssit ovat maksuttomia Inkerikeskuksen ja muiden Suomen Inkeriliiton jäsenseurojen jäsenille, muille 50 markkaa.

Paluumuuttajan toimeentulotuki

Viime vuoden marraskuussa on Sosiaali- ja terveys ministeriöön perustettu työryhmä miettimään paluumuuttajien eläkeasioita. Työryhmän on määrä saada mietintönsä valmiiksi kuluvan vuoden toukokuun loppuun mennessä.

Paluumuuttajien toimeentulotuen laskelmatulkinnoista maan rajojen ulkopuolelle matkustamisen yhteydessä on tehty valituksia. Korkein hallinto-oikeus on viime vuoden lopulla tehnyt vastaavanlaisesta asiasta päätöksen, joka poikkeaa sosiaalitoimistojen nykyisestä käytännöstä. Seuraavassa otteita Korkeimman hallinto-oikeuden sosiaaliturvaa koskevasta päätöksestä 18.12.2000/3248

Lappeenrannassa vakinaisesti oleskeleva X oli hakiessaan toimeentulotukea ilmoittanut sosiaalitoimistossa oleskelevansa viikonloput pääpiirteissään Viipurissa. X:n toimeentulotukihakemus hylättiin heinäkuulta 1998 toimeentulotukilaskelman osoittaman tuloylijäämän perusteella. Hänen menoinaan otettiin laskelmassa huomioon muun ohella perusosa vain 23 arkipäivältä. X vaati hallinto-oikeudessa, että hänelle oli myönnettävä toimeentulotukea vähentämättä perusosasta matkapäiviä Viipurissa ja vaatimatta esittämään passia. Hallinto-oikeus hylkäsi X:n valituksen.

Korkein hallinto-oikeus kumosi hallinto-oikeuden ja sosiaali- ja terveyslautakunnan yksinhuoltojaoston päätökset. Toimeentulotuesta annetun lain 14. §:n 1. momentin mukaan toimeentulotuen myöntää hakemuksesta sen kunnan toimielin, jonka alueella henkilö tai perhe vakinaisesti oleskelee. X asui Lappeenrannan kaupungissa. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että oleskelu viikonloppuisin keskimäärin seitsemän päivän ajan kuukaudessa muualla kuin vakinaisessa oleskelukunnassa on sellaista satunnaista oleskelua muualla, jonka perusteella ei voida vähentää hakijan oikeutta saada toimeentulotukea perusosaan luettaviin menoihin hänen vakinaisesta oleskelukunnastaan.

Päätös löytyy kokonaisuudessaan internetosoitteesta: http://www.kho.fi/tietopal/paatokset/2000/T3248.html

Rudolf ***Pakki***

Inkeriläiskyykkäilijöitä Kuopiossa

Monen vuoden jälkeen Inkerin kyykkäjoukkue Inkeristä pääsi pelaamaan ulkomaille. Inkerin Liiton nelihenkinen joukkue Venäjän gorodki-federaation tuella osallistui 19. - 20.1. Kuopiossa Suomen talvikyykkämestaruuteen. Urheilutulokset pettivät, mutta joukkue voitti puolelleen osallistujien ja yleisön sympatiat. IL:n joukkue on saanut kutsun toukokuussa kyykkäturnaukseen Helsinkiin.

Uusiutunut Inkerikeskus

Inkerikeskuksen kantavat voimat. Vasemmalta: Valter Vesikko, Vieno Lossenko, Arja Tahvanainen ja Hilja Lensko.

Runsaat viisi vuotta sitten Inkerikeskus aloitti toimintansa Helsingissä. Keskuksen tarkoituksena on auttaa inkerinsuomalaisia paluumuuttajia sopeutumaan suomalaiseen yhteiskuntaan neuvonnan, tiedotuksen, opetus- ja kulttuuritoiminnan keinoin. Päämääränä on myös tiiviimpi yhteys paluumuuttajien kanssa asioiviin viranomaisiin. Keskuksen tarve oli tilanteen sanelema, sillä 90-luvun alussa Suomeen tulleet paluumuuttajat muistanevat hyvin sen ajan ongelmat, joista oli selviydyttävä jokaisen yksin. Oletettiin, että paluumuuttaja on kielitaitoinen ja muutenkin suomalaiseen yhteiskuntaelämään perehtynyt henkilö, joka ei mitään tukea tai apua tarvitse. Paluumuuttajilla ei ollut mitään yhteistä paikkaa, jossa kohtaamistaan vaikeuksista ja ongelmista olisi voinut keskustella. Apu tuli yksityiseltä taholta. Esimerkiksi opettaja Elli Ilja salli käyttää tähän tarkoitukseen Kalliolan vapaaopiston tiloja. Inkerikeskuksen perustaminen ja sen avajaiset 30.10.1995 oli suuri saavutus ja sen toiminnalle osataan antaa arvoa.

Nykyisissä tiloissaan, Hämeentie 103:ssa keskus on toiminut jo lähes neljä vuotta. Nyt voidaan todeta, että keskus on lunastanut siihen aikanaan kohdistetut odotukset. Sen toiminta on ollut vilkasta ja monipuolista. Inkerikeskuksessa paluumuuttajat saavat informaatio- ja neuvontapalvelua, voivat kuunnella viranomaisten ajankohtaisia tiedotuksia ja esitelmiä, eri asiantuntijoiden luentoja, opiskella suomea, käydä atk-kursseilla, viettää juhlia, tavata rajantakaisia vierailevia maanmiehiä jne. Mutta toiminnan kehittämisen ja laajentamisen tarvettakin on. Nykyään, kun paluumuuttajien virta on vähentynyt, olisi nähdäksemme

aika arvioida uudelleen Inkerikeskuksen tavoitteita ja toimintaa. Toimintaa voitaisiin laajentaa paluumuuttajien kaikkia ikäryhmiä tavoittavaksi. Sellaisena voidaankin pitää äskettäin alkaneen mummonkamarin toimintaa. Sen sijaan nuorisolle ei ole toistaiseksi säännöllistä kerhotoimintaa, vaikka juuri heille ja lapsille pitäisi löytää mielekästä tekemistä, että myös jälkipolvi saataisiin kiinnostumaan omista juuristaan.

Inkerikeskuksessa on meneillään useita projekteja. Kriisi- ja neuvontapalvelun vetäjänä aloitti lääkäri *Hilja Leusko*, jolta voi saada vastauksia paitsi uuteen yhteiskuntaan sopeutumista koskeviin kysymyksiin myös terveydellisiin ongelmiin. Hilja on erikoistunut homeopatiaan ja vyöhyketerapiaan, jota alaa hän on harjoittanut Suomessakin. Hilja Leusko puhuu hyvin suomea, viroa ja venäjää.

Lasten- ja vanhempien tukiprojektin vetäjänä jatkaa *Valter Vesikko*. Hänen juristikoulutuksensa ja aikaisempi työkokemuksensa ovat hyvä tuki tässä vastuullisessa tehtävässä. Hän auttaa ongelmanuoria ja heidän perheitään selviytymään vaikeista tilanteista. Yksityiskohtaisia tietoja tästä ajankohtaisesta aiheesta saamme myöhemmin Valterin lupaamasta artikkelista.

ATK- koulutusta johtaa alan monipuolinen asiantuntija *Matti Arminen*. Alan koulutustarve on suuri, erittäinkin keski-ikäisten ja sitä vanhempien paluumuuttajien keskuudessa, jotka saapuivat sellaisista maista, joissa tietokonetaidot ovat tavallisen ihmisen saavuttamattomissa. Nykyään on meneillään juuri näille ikäluokille suunnattu Sateenkaari - projekti. Suomenkielen kurssit ovat kysyttyjä, niille pyrkijöitä on monikertainen määrä siihen nähden, mitä voidaan ottaa vastaan.

Kaikki projektien vetäjät ovat itsekin paluumuuttajia ja siten käsittävät hyvin asiakkaittensa tarpeet ja toivomukset. Niin myös keskuksen sihteeri *Vieno Lossenko,* jolla on monipuolinen kielitaito ja koulutus. Ennen Suomeen muuttoa Vieno oli työskennellyt Tallinnassa kymmenen vuotta ohjelmoijana ja saman verran toimisto-virkailijana. Suomessa Vieno työskenteli Rauman seudun Inkeri-seurassa sekä toimistosihteerinä Helsingin kaupungin sosiaalivirastossa.

Mainittujen projektien keskushenkilönä eli koordinaattorina toimii *Arja Tahvanainen*. Arja hoitaa yhteyksiä viranomaisiin ja huolehtii siitä, että Inkerikeskuksen toiminta sujuu. Arja Tahvanainen on kantasuomalainen tarmokas nainen, joka on aikaisemmin toiminut mainonnan- ja markkinointiryhmän johtajana sekä ollut myös Inkerin kulttuuriseuran palveluksessa.

Näiden pätevien vastuuhenkilöiden ja virkailijoiden ohella Inkerikeskuksessa vaikuttavat monet vapaaehtoistyöntekijät. *Viola Pekkanen* tekee arvokasta työtä kansanperinneryhmä Tuulistullaan vetäjänä. Mummonkamarin toiminnassa ovat mukana vapaaehtoiset *Ellen Sork* ja *Eeva Kosunen*.

Toivotamme Inkerinkeskuksen uusille projektien vetäjille, virkailijoille ja vapaaehtoisille menestystä heidän työsarallaan!

Lilja Kuivanen

Katri Kukkosen muistolle

Viime vuoden lokakuun 25. päivänä tunnettu maallikkosaarnaaja *Katri Kukkonen* täytti 100 vuotta. Juhlaa vietettiin sukulaisten, ystävien, Suomen ja Inkerin kirkon edustajien kesken. Viestin edellisen numeron sivuilta Katri Kukkonen hymyilee seppelöitynä ja onnellisena. Kului vajaat kolme kuukautta merkkipäivästä, kun suruviesti saapui: Katri nukkui ikuiseen uneen 5.1.2001.

Katri Kukkonen, omaa sukua Mehiläinen, syntyi 25. lokakuuta 1900 Kelton seurakunnan Oravan kylässä. Esikuvana tulevalle maallikkosaarnaajan kutsumukselle saattoi olla Katrin oma mummo, joka kävi tapaamassa sairaita kyläläisiä, auttoi aineellisesti, lohdutti ja omien sanojensa mukaan "vei taivaan toukoo". Sen ajan Inkerin yleinen uskonnollinen ilmapiiri, kirkkomatkat, kinkerit, pyhäkoulut, lähetyssaarnaajien vierailut Suomesta ym. uskonnolliset tapahtumat vahvistivat nuoren tytön uskoa, josta hän saattoi myöhemmin ammentaa voimaa ja kestävyyttä niissä elämän koettelemuksissa, joita inkerinsuomalaiset kansana joutuivat kohtaamaan. Katri ja Juhana Kukkosen perheessä oli kuusi lasta, kun perheen isä syyttömästi teloitettiin ja koko perhettä uhkasi pakkosiirto Siperiaan. Siperianmatkalle jouduttiin sotavuosina, jolloin koko Inkeri tyhjennettiin suomalaisväestöstä.

Katri Kukkosta oli saattamassa viimeiseen lepoon viisi sukupolvea muistellen lämmöllä ja kiitollisuudella äitiään ja mummoaan, joka oli opettanut heille suomenkielen, rukoukset ja muistanut esirukouksissaan. Katri Kukkosen ruumiinsiunauksen toimitti rovasti Aimo Kymäläinen Kellonummen kappelissa. Inkerin piispan Aarre Kuukaupin suruvalittelut ja kukkalaitteen välitti Kelton seurakunnan pappi Pentti Smeds. Muistotilaisuuteen osallistui yli sata Katri Kukkosen sukulaista, ystävää ja tuttavaa.

Lilja Kuivanen

Joukostamme poistuneita

Katri Ruotsi, synt. 21.3.1909, kuoli 11.11.2000, Borås
Eeva Paakkonen, synt. 25.11.1910, kuoli 2.12.2000, Borås

Oikaisu
Edllisessä numerossa sivulla 17 oleva henkilö on Liisa Kähäri.

Tapahtumakalenteri

Helsingin seudun Inkeri-seura ry

Tilaisuudet Inkeri-kodissa, Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki.
22.4.2001 klo14.00 Kevätkonsertti Karjalatalon yläsalissa. Vihtori Hyyrönen puh. 050-3019140

Kevätkokouskutsu

Suomen Inkeri-liitto ry:n kevätkokous pidetään sunnuntaina 25.3.2001 klo 14.00 Karjalatalon Inkerikodissa os. Käpylänkuja 1, Helsinki.
Kokouksessa ovat esillä sääntöjen määräämät asiat.
Suomen Inkeri-liitto ry:n hallitus.

Lahden seudun Inkeri-seura
Kerho- ja kokousillat. Seurakuntakeskus, Kirkkokatu 5
9.4. Kerhoilta 18-20
Sihteeri Maria Lahti, puh. 03-734 0435.

Turun seudun Inkeri-seura
16.4. Pääsiäisjuhla
3.6. Helluntaijuhla

Turun seudun Inkeri-seuran kummitoimikunta
Vuoden 2001 Inkerinmatkat:
Helmi-huhtikuussa Viipuriin.
24-27.5. Pietari ja Inkeri
21-24.6. Juhannusjuhlat Keltossa.
Raili, puh. 02-469 6846, Fax 02-469 6847
Marja-Liisa, puh. 02-258 1621, GSM 050-363 4231
Postiosoite: Marja-Liisa Salminen. Kaistarranta 16, 20900 Turku

Inkerikeskus
Hämeentie 103, Helsinki

Kansainvälinen lasten valokuvakilpailu Maailma lasten silmin Inkerikeskuksessa 12.3. - 23.3.

Kilpailu liittyy Pietarin kaupungin 300 vuotisjuhliin. 6 - 18-vuotiaille lapsille tarkoitettua valokuvauskilpailua tukee Pietarin lehtimiesliitto.

Kansallisen veteraanipäivän juhla 27.4. klo 14.
13.5. klo 13. Äitienpäiväjuhla.

Inkerin kultuuriseura

Konsertti
Paluumuuttajien juhlatilaisuus presidentti Koiviston "paluumuuttokutsun" päivän kunniaksi 10.4.2001 klo18 Savoy-teatterissa, Kasarminkatu 46-48, Helsinki.
Esiintyjinä: Julia Mustonen, piano, Kalinka-yhtye, FunkU-tanssi-ryhmä, Tuulistullaa kansanperinneryhmä.

Inkerin kulttuuriseura ylläpitää internet-sivuja, joista löytyy tietoja tapahtumista ja muista Inkeriin liittyvistä asioista.

Osoite: www.inkeri.com.

Seukot Inkerikodissa

15.3. klo13
Tervetuloa mukaan uudet ja vanhat seukot! Tiedustelut Pirkko Huurto, puh. 09-783 391

Inkerikuoro

Inkerikuoron harjoitukset jatkuvat säännöllisesti joka keskiviikko klo 16.45-18.30 Inkerikodissa. Kuoroa johtaa Julia Hyyrönen. Tervetuloa!

Tallinnan inkerinsuomalainen seurakunta

Järjestää perinteiseen tapaan retken Pöllkülan joukkohaudalle 20.5.2001. Tarkempia tietoja antaa puheenjohtaja Anna Bunger, puh. 994-372-653 5767

Kirjallisuutta

Arvo Survo
Itku Inkerille, 100 mk
Aapo Iho
Hietajyvä, 20 mk
Hellin Suominen
Mooses Putron
elämäkerta, 15 mk
Ella Ojala
Pitkä kotimatka, 85 mk
Pelastunut albumi, 130 mk
Ensimmäinen kevät, 100 mk
Aleksander Störgren
Mutkainen tie vapauteen, 60 mk
Pekka Nevalainen
Inkeriläinen siirtoäki 1940-luvulla,
150 mk
Pekka Nevalainen - Hannes Sihvo (toim.)
Inkeri-historia,kansa, kulttuuri, 300 mk
Heikki Roiko-Jokela
Heikki Seppänen
Etelän tien kulkija - Vilho Helanen ,
150 mk
Maria Ripatti
Elämä yhden kortin varassa, 100 mk
Saimi Tuukkanen
Elämäni helminauha 30 mk
Kalavalaseuran vsk 69-70
Inkerin teillä, 70 mk
Maria Luukan laulut ja loitsut, 40 mk
E. Pärnänen
Antti Kivekäs I, 100 mk
Antti Kivekäs II, 100 mk
Mikko Savolainen
Inkerinmaa, 200 mk
Leino Hassinen
Idän uusi aamu, 140 mk
Aatu Savolainen
Suomalainen sissisodassa 130 mk
Albert Pettinen
Lauluja koululaisille 25 mk
Albert Pettinen
Lauluja sekakuorolle 35 mk

Äänilevyjä

Inkerikuoro
Nouse Inkeri ym, 15 mk
Lauri Santtu
Murrejuttuja, 15 mk

Kasetteja

Arvo Survo
Omall maall, 55 mk

Karttoja

Inkerin kartta
vuodelta 1933, 70 mk
Inkerin kartta
vuodelta 1849
(saksankielinen), 50 mk
Inkerin uusi kartta
vuodelta 1992, 60 mk
Kylä- ja tiekartta
Keski-Inkeri
vuodelta 1993, 60 mk

Inkerin pöytälippu

(satiinia) + salko
marmorijalustalla, 110 mk
Inkerin pöytälippu
(polyesteriä), 35 mk
Inkerin pöytälippu
(satiinia), 60 mk

Adressi

surunvalitteluun , 40 mk

Tilaukset Inkerikoti